

Per Øverland: Historieglimt 300

Bispehaugen skole

Hovedbygningen til Bispehaugen skole er som et ikon for Østbyen der den ligger på fjellknausen over Thornæsparken og Bakke gård og kirke. Der har den i over hundre år ligget med stadig skiftende elevgenerasjoner. Den ses fra store deler av byen og vekker beundring for sin flotte arkitektur. Navnet er interessant. Det betyr ikke biskopens haug selv om den jo nettopp ligger på en haug. Det gamle dansk-norske ordet «hauge» eller «houge» ble brukt om en

Over: Bispehaugen skole, første skoledag. "Fire piker med dukkene sine og en dukkevogn. Pikene er kledd i mønstrede sommerkjoler med jakker, sløyfer eller spenne i håret." NTNU Universitetsbiblioteket. Klaus Forbregd, august, 1959.

hage eller have. Akkurat hvor biskopens hage lå, skal være usagt, men området tilhørte den eldgamle og store gården Bakke som i Peder Krogs dager var bispegård. Peder Krog (1654-1731) var en aktiv og energisk herre som syslet med mye annet enn sin bispegjering. Han var biskop i Trondhjem svært lenge. Han kom i 1689 og fungerte til han døde i 1731, 77 år gammel. Han startet en reperbane på gården og produserte tauverk. Og det var på mote å utvikle og dyrke

hager. Biskopen i Trondhjem var den gangen også sokneprest i det store Strinda soknekall for å sikre bispen en anstendig lønn etter datidens standard.

Østbyen hadde en veldig folkevekst omkring år 1900. Bystyret var klar over at det var et underskudd på klasserom i de gamle skolene. Noe måtte gjøres. I 1875 bodde Østbyen 6.700 innbyggere. I 1895 hadde tallet vokst til 17.000. Bakklandet var desidert byens mest folkerike menighet og stadig kom nye familier og flere hus ble bygd. De tre gamle skolene hadde alle små bygninger. Det var Bakklandet skole på Nedre Bakklandet, Eli plass skole på Lademoen og Graaemølna mellom dem. Bakklandet skole ble startet i 1778. Året før var Nygata 24 innkjøpt til skolehus, men ble snart for lite. I 1794 ble det oppført nye bygninger på Nygata 21 og Nedre Bakklandet 40. De angellske stiftelser bar omkostningene. Etter en brann i 1847 ble de nåværende byggene reist på branntomta og var ferdige i 1850. Skolen fikk stadig flere elever og i 1866 flyttet guttene til Graaemølna, som ble en ren gutteskole. Den gamle skolen ble en ren jenteskole. På Lademoen hadde det vært skole siden 1819. I 1841 ble hovedhuset på Eli plass gård innkjøpt til nytt skolebygg av Strinda herred. Skolen ble kalt Eli Plads Skole. Huset rommet også Strindens nye sparebank og kommunekontorene. Det opphørte i 1860 og skolen fikk hele huset til disposisjon.

Skolene i Østbyen ble mer og mer overfylt. Bakklandet gutteskole økte elevtallet fra 258 i 1891 til 407 i 1897. Verre var det for Bakklandet pikeskole. Der økte tallet de samme år fra 258 til 544! Det ble i 1895 leid klasserom i Ynglingeforeningens hus i Strandveien og året etter også i Lademoen asyl (barnehage). Eli plass skole leide også lokaler nær skolen slik at de 11 klassene med 350 elever fikk rom nok. Da Eli plass skole kom innenfor bygrensen i 1893, bodde 70 elever utenfor byen. For dem ble lokaler leid på Belbuan og i 1895 fikk de sin egen skole, Strindheim skole, som ble innvidd 18. april 1895.

Sunnhetskommisjonen i Trondhjem påpekte overfor magistraten i 1890 at skolesituasjonen i Østbyen var betenkelig. Magistraten ba skoleinspektøren, Karl August Aas, uttale seg om saken. Han la 5. desember 1890 fram en grundig utredning og ba magistraten avgjøre om det skulle bygge to mindre eller en stor skole i området. Selv foretrakk han to mindre skoler. Dette førte naturlig nok til en lang diskusjon. Den 18. desember 1890 oppnevnte skolestyret en byggekomité som allerede 16. februar 1891 la fram forslag om å bygge to

skoler i Østbyen: En på Kirkesletten der Thornæsparken er nå og en på Lademoen ved den gamle skoleplassen der Eli plass skole lå. I tillegg kom det flere forslag til andre tomter. Et forslag var å bygge skole på høyden over Kirkesletten. Det kom også forslag om å bygge en skole ved Kristiansten. Byggekomitéen viste i flere innstillinger at den helst så at den første skolen bygd på høyden ovenfor Bakke gård. Magistraten ved borgermester Emil Aars gikk i 1893 inn for å bygge en stor skole ved Gamle Kongevei eller på Rosenborg. Samme år oppnevnte formannskapet en komité som skulle se nøyer på saken. Den foreslo to større skoler til 1400 til 1600 elever. På slutten av året vedtok formannskap og bystyre to skoler, og at Bispehaugen skulle bygges først. Det ble en svær diskusjon gjennom tre år om byggematerialet, tre eller stein. Endelig i 1896 ble det vedtatt å velge tre.

Mandag 26. september 1898 åpnet Bispehaugen sine dører for elevene. Det var fire såkalte paviljonger, fire rektangulære toetasjers trebygg. I tillegg var to bygg under oppføring, gymnastikksal og overlærerbolig. Det trengtes mer rom. I 1902 stod murpaviljongen på hjørnet av Nonnegata ferdig, men snart ble det behov for enda mer rom. Først i 1921 stod den store flotte murbygningen, som vi særlig forbinder med Bispehaugen, ferdig.

Siden har mange generasjoner elever gått gjennom Bispehaugen. Mange av dem hadde stor glede av skoleårene. Skolen ble velsignet med gode og trofaste lærere. Mange tjenestegjorde fra skolen var ny til de ble pensjonister. Skolen har vært rammet av flere branner. Takbrannen i 1937 skyldtes en overledning, men de to brannene under krigen skyldtes tyske soldater som var uforsiktige med åpen ild. Skolen har gått foran på mange måter. Skomakerskolen kan være et eksempel. Skolebadning kan være et annet. Den var tidlig ute med både tannklinikk og skolelege. Lesestua og skoleidretten ble viktige innslag. I L. K. Hunnes' bok, *Bispehaugen skole 75 år*, Trondheim 1973, kan en lese mye om dette. Oversikten over den lange rekke med idrettstroféer er imponerende.

Et særskilt trekk ved skolen har vært «Småbispan». Guttemusikkorpset ble stiftet av overlærer Håkonsen-Hansen i 1909, men det store gjennombruddet kom med musikkfenrik Rolf A. Stokke, som ble dirigent i 1959. Han gjorde en fabelaktig innsats fram til sin brå død i 1971. De lange utenlandsreisene gjorde korpset verdenskjent. I 1963 spilte de i Paris, og tok

pariserne med storm. I 1970 deltok de under verdensutstillingen ESPO i Osaka i Japan. Også i hjemlandet og i Trondheim blir «Småbispan» satt stor pris på.